

Andrzej Pelisiak, Jerzy Kopacz

Pradła, gm. Kroczyce, woj. częstochofskie. Stanowisko 3

Informator Archeologiczny : badania 19, 29-30

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania były prowadzone w północno-zachodniej części osady i miały dostarczyć wstępnych danych z zakresu chronologii oraz stratygrafii. Zakończono 5 wykopów o łącznej powierzchni 200 m².

Efektem badań było odkrycie 3 małych jam o średnicach w granicach 1 - 1,5 m i głębokości dochodzącej do 40 cm oraz jednej większej jamy, która jednakże była mocno zniszczona i rozmyta. Wymienione obiekty zalegały w obrębie żółtego piasku pod 25 cm warstwą orną. Artefakty występowały w największej ilości na głębokości ok. 10 - 20 cm licząc od spągu warstwy orną.

Materiał zabytkowy reprezentowany jest przez 1.900 fragmentów ceramiki, 172 półwytwory krzemienne, narzędzia i grociki krzemienne oraz rozciaracz kamienny do żarna.

Osada datowana jest generalnie na fazę wiedeńską, wschodniej grupy kultur pucharów lejkowatych.

Badania będą kontynuowane.

PODRZECZE
woj. leszczyńskie
Stanowisko 3

patrz
epoka brązu

POGANICE, gm. Potęgowo
woj. śląskie
Stanowisko 4

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii
w Poznaniu
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Słupsku

Badania prowadzili dr Dobrochna Jankowska i mgr Jacek Wierzbicki. Finansował WKZ w Słupsku i UAM w Poznaniu. Jedenasty sezon badań. Osada ludności kultury pucharów lejkowatych /grupy łupawskiej/.

Celem prac było rozpoznanie charakteru osadnictwa w tzw. strefie 10 osady oraz próba ustalenia północnej granicy osady. Centrum strefy 10 stanowi niewielkie, zatopione "oczko", którego najstarsze osady pochodzą z początków okresu subborealnego. Prace skoncentrowano głównie na jego północnym skraju, w miejscu występowania bardzo licznych materiałów ruchomych. Wykonano także przekop sondażowy W-E przez "oczko" i jego krawędzie, w celu sprawdzenia stratygrafii i uchwycenia ewentualnych śladów osadnictwa.

Prace w północnej części "oczka" nie zostały ukończone. Nie udało się wyjaśnić czy materiał reprezentuje jedną, czy dwie fazy osadnicze. Będzie to możliwe po uzyskaniu pełnej stratygrafii. Nie natrafiono także na ślady obiektów nieruchomych, co utrudnia interpretację znalezisk. Materiał ewentualnie "młodszej" fazy osadniczej wykazuje nawiązania typologiczne do materiałów grupy północnej kultur pucharów lejkowatych z fazy MN 1.

Badania sondażowe północnej części stanowiska wykazały, że północna granica osady była granicą naturalną, wyznaczoną przez obniżenie terenu, łączące się z głęboką w tym miejscu doliną rzeki Łupawy. Zarejestrowano pozostałości osadnictwa jednofazowego, reprezentującego starszy /bezszturowy/ boryzont grupy łupawskiej, w postaci śladów palenisk i dołków poshpowych. Uzyskany materiał organiczny /węgiel drzewny, łupiny orzechów laskowych oraz kilka ziaren zboża??/ stanowi szansę na uzyskanie wiarygodnych dat radiowęglowych, co dostarczy nowych argumentów do dyskusji nad chronologią grupy łupawskiej.

Materiały znajdują się w Instytucie Prahistorii UAM w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

PRADŁA, gm. Kroczyce
woj. częstochowskie
Stanowisko 3

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi
Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
w Krakowie

Badania prowadzili mgr Andrzej Peliński i dr Jerzy Kopacz. Finansowało Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi i ZAM IHKM PAN w Krakowie. Pierwszy sezon badań. Pracownia siekier krzemieniennych.

Pracownia siekier krzemieniennych znajduje się w partii krawędziowej terasy nadzalewowej Kratyni. Przebadano obszar o powierzchni 20 m². Określono granice oraz charakter stanowiska.

Pozyskano ok. 14 tys. zabytków krzemieniennych. Występowały one w warstwie próchnicy oraz w piaskistym podglebiu /do głębokości 40 cm/. Pod nim zalegała zbita warstwa ornatynu pozbawiona materiału zabytkowego. Poza jednym płytko zagłębionym /ok. 10 cm/ skupiskiem materiału krzemienianego nie stwierdzono występowania śladów innych obiektów.

Podstawową część inwentarza stanowiły elementy poprodukcyjne, przede wszystkim różne odhąpki. Charakterystyczną grupę zabytków tworzyły pokwytory siekier "paraczworobocznych" i ich fragmenty. Wśród narzędzi, poza formami pracowniczymi, występowały drapacze, przekuwacze oraz narzędzia nożobładowe. Pracownia bazowała na miejscowym krzemieniu jurajskim, śladowo występował także krzemień czekoladowy. Analiza materiału, przede wszystkim pokwytworów siekier wskazuje na powiązania pracowni z kulturą pucharów lejkowatych, choć nie można całkowicie wykluczyć jej związku z kulturami młodszymi.

Materiały znajdują się w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

Badania zakończono.

RACOT, gm. Kościan
woj. leszczyńskie
Stanowisko 18

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Wielkopolski
w Poznaniu

Badania prowadził dr Lech Czerniak, Finansował IHKM PAN i WDAK w Lesznie. Drugi sezon badań. Osady kultury późnej ceramiki wstęgowej, kultury pucharów lejkowatych i z wczesnego średniowiecza.

Badania miały na celu rozpoznanie wielkości i charakteru zabudowy osady kultury późnej ceramiki wstęgowej. Zbadano powierzchnię 872 m² odkrywając około 120 obiektów, spośród których ponad 80 reprezentuje kulturę późnowstęgową, 25 kulturę pucharów lejkowatych i 8 wczesne średniowiecze.

Najstarsze ślady osadnictwa na badanym stanowisku można datować na początek fazy IIa kultury późnej ceramiki wstęgowej. Należy do nich rozległa półziemianka i przecięta przez nią jama gospodarcza.

W 2 poł. IV tys. p. n. e. powstała tu rozległa, wielofazowa osada tej samej kultury / głównie faza IIH / w typie Brześćcia Kujawskiego. Dotychczas odkryto fragmenty 11 budowli trapezowatych rozlokowanych na powierzchni o wymiarach 200 x 100 m, przy czym jest to prawdopodobnie 50-75% całkowitej powierzchni zabudowy i tylko niewielka część kompletnej liczby chat. Tylko jedną chatę / obiekt nr 12 / odsłonięto w całość. Jej długość wynosi 39,5 m. Z omawianą osadą wiąże się pierwszy odkryty na tym stanowisku i zarazem w Wielkopolsce, grób ludzki. Pod względem cech rytuału oraz form wyposażenia nawiązuje on ściśle do pochówków kujawskich. Grób zawierał: 17 naramienników kościanych, naszyjnik z paciorków udeźnianych i zębów zwierzęcych, pas biodrowy z krządków wyciętych z muszli, naczynia i ostrza krzemienne.

Obiekty kultury pucharów lejkowatych można datować na schyłek fazy wrocławskiej i wczesny odcinek fazy lubońskiej. Szczególnie interesującym jest obiekt nr 76 o charakterze kultowym. Była to stosunkowo duża i regularna w kształtach jama, w której stwierdzono wyraźne ślady kanibalizmu / odcięta puszka móżgowa / w połączeniu ze śladami jednoczesnego uboju i spożycia 3-4 krów. W obiekcie tym wystąpił ponadto 1 fragment ceramiki o technologii i zdobnictwie typowym dla grupy mąteńskiej.

Odkryto dalsze obiekty wczesnośredniowieczne z XII-XIII w. Były to stosunkowo głębokie / do 2 m /, ale ubogie w materiały, jamy typu gospodarczego.

Badania będą kontynuowane po roku przerwy.

REJON DOLNEJ WIEPRZY, gm. Darłowo
woj. koszalińskie
Cisowo - stanowisko 3
Zielnowo - stanowisko 7. 89
Kowalewice - stanowisko 1

patrz
wczesne średniowiecze

RZUCEWO, gm. Puck
woj. gdańskie
Stanowisko I

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadziła mgr Danuta Król, Konsultacja badań - prof. dr hab. Tadeusz Wiślański. Finansował WKZ w Gdańsku - Muzeum Archeologiczne w Gdańsku. Kontynuacja badań z lat 1927-29 i 1983-84. Osada neolityczna.

Stanowisko położone jest na kilowym brzegu Zatoki Puckiej, ok. 750 m na północ od zabudowań wsi Rzućewo. Założono 4 wykopy i kilkanaście sondyż. Wyeksplorowano łącznie 12 palenisk i 4 obiekty mieszkalne.

Wśród materiału ruchomego przeważa materiał ceramiczny, w tym fragmenty naczyń wianekowatych, dużych naczyń zasobowych, mis, czarek i pucharów. Materiały krzemienne są nieliczne wykonane przede wszystkim z "jaskółczego chlebaka". Wyroby kamienne reprezentowane są przez 4 siekiery. Uzyskano też nieliczny materiał kostny.

Badania przechowywane są w MA w Gdańsku.

Badania będą kontynuowane.